

ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΣΠΟΥΔΩΝ ΝΗΣΙΑΓΩΓΕΙΟΥ

Σωτηρία Γεωργοτά
Σύμβουλος Εκπαίδευσης Κέρκυρας

Δήμητρα Κωτσιοπούλου
Σύμβουλος Εκπαίδευσης Καρδίτσας

Σχεδιασμός με βάση τη στοχοθεσία

Το πρώτο βήμα στο σχεδιασμό του εκπαιδευτικού υλικού και της διδασκαλίας είναι:
να γνωρίζουμε **ποιο μαθησιακό αποτέλεσμα** θέλουμε να επιτύχουμε.

Οι στόχοι είναι πολύ σημαντικοί γιατί καθορίζουν:

- το μαθησιακό υλικό
  - Τις μεθόδους
  - Τις δραστηριότητες
  - Τα εργαλεία/ μέσα
- Βοηθούν την αξιολόγηση
- Βελτιώνουν τις επιδόσεις των μαθητών

Σχεδιασμός με βάση τη στοχοθεσία

Αν δεν έχεις στόχους ΚΙΝΔΥΝΕΥΕΙΣ!!!

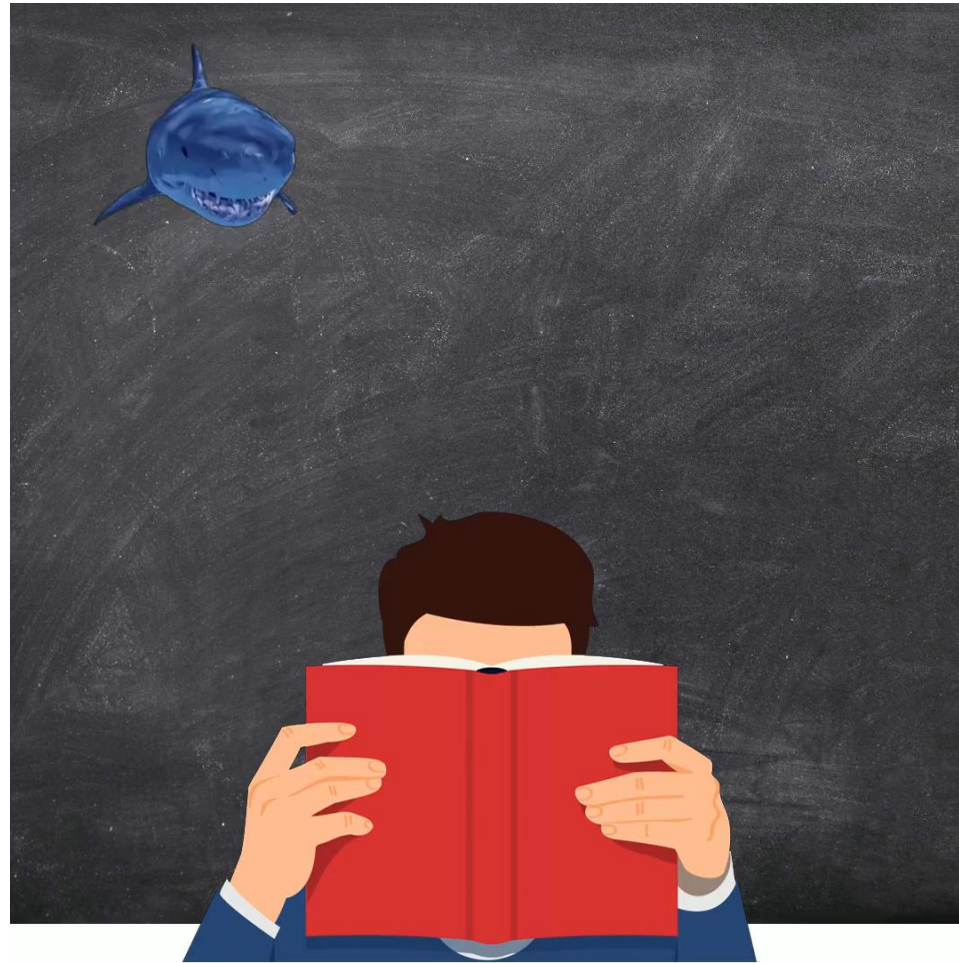
Τι είναι οι μαθησιακοί στόχοι

- Προτάσεις που περιγράφουν:
- την επιθυμητή ή/και αναμενόμενη συμπεριφορά των μαθητών, μετά την ολοκλήρωση της εκπαιδευτικής διαδικασίας,
- τις συνθήκες υπό τις οποίες αναμένεται η εμφάνιση της συμπεριφοράς αυτής και
- τα κριτήρια με τα οποία θα γίνεται ο έλεγχος της επίτευξης ή όχι του στόχου.

Σχεδιασμός με βάση τη στοχοθεσία

Κατηγορίες διδακτικών στόχων

Στοχοθεσία του Bloom

Το 1956 ο Benjamin Bloom, ένας εκπαιδευτικός ψυχολόγος στο πανεπιστήμιο του Σικάγου, πρότεινε μια ταξινόμηση-κατάταξη σε ιεραρχική μορφή των εκπαιδευτικών στόχων.

Οι εκπαιδευτικοί στόχοι μπορούν να διακριθούν σε τρεις τομείς:

- τον **γνωστικό (cognitive)**, που αφορά τις διεργασίες της **γνώσης**
- τον **συναισθηματικό (affective)**, που αφορά τις **στάσεις (attitudes)** και
- τον **ψυχοκινητικό (psychomotor)**, που αφορά τις **δεξιότητες (skills)**

Στοχοθεσία του Bloom

Το 2000 ένας πρώην μαθητής του Bloom, ο Lorin Anderson, μαζί με τον Krathwohl, έκαναν αλλαγές στο μοντέλο. Χρησιμοποιήθηκαν ρήματα αντί ουσιαστικών (*δείχνουν ενέργεια*), και στην κορυφή της πυραμίδας εγκαταστάθηκε το ρήμα **δημιουργώ** (που αντικατέστησε τη *σύνθεση*), ενώ πριν υπήρχε η **αξιολόγηση**.

Τα έξι επίπεδα τώρα είναι τα εξής: **Θυμάμαι, Κατανώ, Εφαρμόζω, Αναλύω, Αξιολογώ, Δημιουργώ.**

Ανάθεωρημένη» ταξινόμια διδακτικών στόχων κατά Bloom, για τον γνωστικό τομέα, από τους Anderson and Krathwohl, 2001

I. ΑΠΟΜΝΗΜΟΝΕΥΩ	II. ΚΑΤΑΝΟΩ	VI. ΔΗΜΙΟΥΡΓΩ – ΣΥΝΘΕΤΩ – ΠΑΡΑΓΩ	V. ΚΡΙΝΩ – ΑΞΙΟΛΟΓΩ	IV. ΑΝΑΛΥΩ	III. ΕΦΑΡΜΟΖΩ
· θυμάμαι · αναφέρω · εντοπίζω · αντιγράφω/αναμεταδίδω · ονομάζω · περιγράφω · αφηγούμαι · αναγνωρίζω · επιλέγω · κάνω δήλωση · γράφω κατάλογο/λίστα με στοιχεία · ορίζω	· οργανώνω πληροφορίες · ταξινομώ · ταιριάζω · επιδεικνύω · εξηγώ συμβολισμό · ερμηνεύω · δίνω παραδείγματα · κρίνω · δείχνω/αναπαριστώ · διατυπώνω συλλογισμούς/υποθέτω · προβλέπω · εξηγώ · επαναπροσδιορίζω · αναθεωρώ · μεταφράζω · συνοψίζω – κάνω περίληψη	· δημιουργώ · σχεδιάζω · επινοώ · επιλύω · ανακαλύπτω · εισάγω · διαγράφω · αναπαριστώ εικονικά · δημιουργώ όραμα · φαντάζομαι · βελτιώνω · ελαχιστοποιώ · συνδυάζω · συνθέτω · προβλέπω · διαμορφώνω · αναπτύσσω-κατασκευάζω · οργανώνω · ασκώ κριτική · δημιουργώ πρωτοτυπία/καινοτομία · παράγω γνώση – ιδέα-ολοκληρωμένο έργο	· κρίνω · αποδεικνύω · ασκώ κριτική · επικυρώνω · αξιολογώ · εκτιμώ · μετρώ · ζυγίζω (μεταφορικά) · εξετάζω · δημιουργώ προτεραιότητες · ιεραρχώ · συμπεραίνω · επαληθεύω · κάνω αξιολόγηση · ελέγχω λάθη · εκλέγω · επιλέγω ικανοποιητικά	· αναλύω · διακρίνω · κατηγοριοποιώ · ταξινομώ · διαφοροποιώ · ταυτοποιώ · κάνω παρατηρήσεις · υποθέτω · αναδεικνύω διαστάσεις · αναδομώ · αποκωδικοποιώ · αναλύω πρόβλημα σε επί μέρους μέρη · κάνω ανασκόπηση · αντιπαραβάλλω	· γενικεύω · λύνω ένα πρόβλημα · μεταδίδω · λαμβάνω αποφάσεις – επιλέγω · κάνω χρήση – αξιοποιώ · κάνω προβολές · κάνω προεκτάσεις · αναθεωρώ · αναγνωρίζω · εξηγώ – ερμηνεύω · κωδικοποιώ · οργανώνω – συστηματοποιώ · δραματοποιώ – σκηνοθετώ · προσωποποιώ · σκιαγραφώ · επιδεικνύω · προετοιμάζω · πραγματοποιώ

Συναισθηματικοί στόχοι

ΣΥΝΑΙΣΘΗΜΑΤΑ

- Χαρά- λύπη
- Συγκίνηση
- Συμπάθεια
- Αποστροφή
- Αυτοπεποίθηση

ΣΤΑΣΕΙΣ

- Ανάγκη για μάθηση
- Διάθεση για παρακολούθηση
- Ανταπόκριση
- Διάθεση για συνεργασία

ΑΞΙΕΣ

- Ειρήνη
- Δικαιοσύνη
- Ανθρώπινα δικαιώματα
- Δημοκρατικές αξίες
- Σεβασμός στην ετερότητα

Ψυχοκινητικοί στόχοι

Ανάστροφος σχεδιασμός

- Έχεις ποτέ κάνει ένα ταξίδι χωρίς συγκεκριμένο προορισμό; Ανεβαίνεις πίσω από το τιμόνι και ξεκινάς να οδηγείς χωρίς να ξέρεις ακριβώς πού πηγαίνεις. Σίγουρα μπορείς να απολαύσεις το ταξίδι, αλλά είναι δύσκολο να μετρήσεις την πρόοδο ή να αισθανθείς ότι ολοκληρώνεις κάτι χωρίς έναν συγκεκριμένο προορισμό. Δεν πηγαίνεις πουθενά, απλά περιπλανιέσαι.

Κάτι αντίστοιχο συμβαίνει και στη μάθηση. Χωρίς έναν σαφή προορισμό, οι μαθητές μπορεί να περιπλανώνται μέσα από την εκπαιδευτική τους εμπειρία χωρίς αίσθηση σκοπού ή κατεύθυνσης.

Εδώ, εμπλέκεται η προσέγγιση του **Ανάστροφου Σχεδιασμού (Backwards Design)**.

- Φαντάσου τον Ανάστροφο Σχεδιασμό σαν προγραμματίζεις ένα ταξίδι. Πρώτα επιλέγεις την προορισμό (μαθησιακούς στόχους) και έπειτα την βρίσκεις την διαδρομή (μαθησιακό υλικό) για να φτάσεις στον προορισμό.

Ο όρος “Ανάστροφος Σχεδιασμός” χρησιμοποιήθηκε πρώτη φορά από τους Jay McTighe και Grant Wiggins στα τέλη της δεκαετίας του 1990 στο κείμενό τους Understanding By Design. Η διαδικασία αποτελείται από τρία στάδια.

1. Όρισε τα μαθησιακά αποτελέσματα

Στο πρώτο στάδιο πρέπει να εστιάσεις στον **καθορισμό επιθυμητών αποτελεσμάτων** αναφορικά με τις γνώσεις και τις δεξιότητες των εκπαιδευομένων. Ξεκίνα ορίζοντας τους ακριβείς μαθησιακούς στόχους που θα έπρεπε να έχει επιτύχει κάθε εκπαιδευόμενος μέχρι το τέλος της εκπαίδευσης. Αυτά τα επιθυμητά αποτελέσματα θα πρέπει να είναι ξεκάθαρα, ποσοτικοποιήσιμα και εφικτά, ενώ παράλληλα ταιριάζουν με τους γενικούς στόχους και στόχους του μαθήματος.

- 1) Αφιέρωσε χρόνο για να αναλογιστείς τις βασικές γνώσεις/δεξιότητες που πρέπει να αποκτήσουν οι εκπαιδευόμενοι.
- 2) Προσδιόρισε τι πρέπει να είναι σε θέση να κάνουν ή να γνωρίζουν οι εκπαιδευόμενοι μετά το τέλος του προγράμματος εκπαίδευσης.
- 3) Γράψε μαθησιακά αποτελέσματα που είναι συγκεκριμένα, μετρήσιμα και εφικτά.
- 4) Βεβαιώσου ότι τα αποτελέσματα ευθυγραμμίζονται με τον πρωταρχικό στόχο του προγράμματος εκπαίδευσης.

2. Προσδιόρισε τα αποδεκτά αποδεικτικά στοιχεία επιτυχίας

Μην ανησυχείς. Είναι πολύ πιο απλό από όσο το ακούς. Αφού δημιουργήσεις τα επιθυμητά αποτελέσματα, πρέπει να καθορίσεις πώς οι μαθητές θα δείξουν την κατανόησή τους ή την απόκτηση δεξιοτήτων. Αυτό το στάδιο περιλαμβάνει τον **σχεδιασμό αξιολογήσεων και αποδεικτικών στοιχείων που ευθυγραμμίζονται με τους μαθησιακούς στόχους και τον σκοπό του μαθήματος.**

- 1) Καθόρισε τα κριτήρια με τα οποία οι εκπαιδευόμενοι μπορούν να επιδείξουν την απόκτηση δεξιοτήτων/γνώσεων.
- 2) Αναλόγισου και χρησιμοποίησε διάφορες μεθόδους αξιολόγησης, όπως τεστ, κουίζ, δοκίμια, έργα ή παρουσιάσεις.
- 3) Βεβαιώσου ότι οι επιλεγμένες αξιολογήσεις μετρούν άμεσα τα επιθυμητά αποτελέσματα.
- 4) Ευθυγράμμισε τις αξιολογήσεις με τους μαθησιακούς στόχους και τον σκοπό του μαθήματος

3. Σχεδιασμός Μαθησιακής Εμπειρίας

Βλέπεις; Μας πήρε λίγο χρόνο για να ασχοληθούμε με τη συγγραφή του περιεχομένου. Αφού ορίσαμε τα μαθησιακά αποτελέσματα και τα αξιολογητικά στοιχεία, ήρθε η ώρα να σχεδιάσουμε επιτέλους την μαθησιακή εμπειρία. Φυσικά, η μαθησιακή εμπειρία είναι ανάγκη να σχεδιαστεί προσεκτικά ώστε να προσελκύει να προωθήσει την ενεργό συμμετοχή των μαθητών. Η ευθυγράμμιση των μαθησιακών εμπειριών με τους στόχους και το σκοπό του μαθήματος είναι ζωτικής σημασίας για τη δημιουργία ενός συνεκτικού και αποτελεσματικού ταξιδιού μάθησης.

- 1) Επέλεξε τις κατάλληλες εκπαιδευτικές στρατηγικές όπως διαλέξεις, συζητήσεις, ομαδικές ή ατομικές εργασίες, κλπ.
- 2) Επέλεξε και σχεδίασε ουσιαστικές μαθησιακές εμπειρίες που θα βοηθήσουν τους μαθητές να επιτύχουν τα επιθυμητά αποτελέσματα (για παράδειγμα, χρησιμοποιώντας τα [εννέα συμβάντα διδασκαλίας, του Gagne](#)).
- 3) Σιγουρέψου ότι οι μαθησιακές εμπειρίες παρέχουν ευκαιρίες στους μαθητές να ασχοληθούν με το περιεχόμενο και να εφαρμόσουν τις γνώσεις τους ενεργά (όπως μέσα από μίνι σενάρια ή [σενάρια διακλάδωσης](#)).

Πρόσθετες συμβουλές

- 1) Συμπεριέλαβε τους μαθητές στη διαδικασία εμπλέκοντάς τους στον καθορισμό μαθησιακών αποτελεσμάτων και στο σχεδιασμό αξιολογήσεων. Μην ξεχνάς άλλωστε πως δημιουργείς το πρόγραμμα κατάρτισης για αυτούς, και όχι για τον πελάτη ή τον διευθυντή σου.
- 2) Ενσωμάτωσε δραστηριότητες που βρίσκουν εφαρμογή στον πραγματικό κόσμο για να βελτιώσεις τη συνάφεια των μαθησιακών εμπειριών με τις ανάγκες και το συγκείμενο των μαθητών. Δεν μπορώ να σου τονίσω πόσο σημαντικό είναι αυτό.
- 3) Ζήτα συνεχώς σχόλια από μαθητές και συναδέλφους για να βελτιώσεις τον εκπαιδευτικό σχεδιασμό του προγράμματος κατάρτισης
- 4) Κάνε χρήση εργαλείων εκπαιδευτικής τεχνολογίας για να ενισχύσεις τη μαθησιακή εμπειρία.

Πρόσθετες συμβουλές

Όπως σε ένα καλά σχεδιασμένο οδικό ταξίδι, η προσέγγιση του Ανάστροφου Σχεδιασμού δίνει τη δυνατότητα στους **σχεδιαστές εκπαιδευτικών προγραμμάτων** την ευκαιρία να χαράξουν μια σαφή πορεία προς ουσιαστικές μαθησιακές εμπειρίες. Για να βρεις τη σωστή κατεύθυνση, πρέπει να καθορίσεις τα επιθυμητά αποτελέσματα, να σχεδιάσεις αξιολογήσεις που ευθυγραμμίζονται με αυτά και, τέλος, να αναπτύξεις ελκυστικές μαθησιακές εμπειρίες. Να θυμάσαι πως σε αντίθεση με όσα έχεις ίσως ακούσει, η εκπαίδευση δεν αφορά την διαδρομή. Αφορά, κυρίως, την επίτευξη του προορισμού. Για να το πετύχεις αυτό, εφάρμοσε τον Ανάστροφο Σχεδιασμό και πρόσφερε στους μαθητές λύσεις εκπαίδευσης που ανταποκρίνονται στις ανάγκες τους.

ΑΝΑΣΤΡΟΦΟΣ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ

Ο σχεδιασμός του προγράμματος δραστηριοτήτων βασίζεται στο μοντέλο του ανάστροφου σχεδιασμού και ακολουθεί τρία βασικά στάδια (Wiggins & McTighe, 2006):

α) Προσδιορισμός των ικανοτήτων που αναμένεται να αναπτυχθούν: Ο προσδιορισμός των ικανοτήτων που αναμένεται να αναπτυχθούν απαντά σε τρία βασικά ερωτήματα που αφορούν το αποτέλεσμα της μάθησης. Το πρώτο αφορά το τι θα πρέπει τα παιδιά να γνωρίζουν, να είναι ικανά να κάνουν και να κατανοούν. Το δεύτερο αφορά το γιατί είναι σημαντικό να το μάθουν, και το τρίτο το πώς οι ικανότητες αναπτύσσονται εξελικτικά με βάση τα αναπτυξιακά και ιδιαίτερα χαρακτηριστικά των παιδιών.

β) Προσδιορισμός των κριτηρίων και των δειγμάτων/τεκμηρίων για την πρόοδο που σημειώνουν τα παιδιά σε σχέση με τις ικανότητες που αναμένεται να αναπτυχθούν: Η αναφορά στην πρόοδο των μαθητών/-τριών έχει να κάνει με το γεγονός ότι η αξιολόγηση εστιάζει στα θετικά στοιχεία της πορείας των παιδιών. Η προσέγγιση αυτή ανταποκρίνεται στον δυναμικό και εξελικτικό χαρακτήρα της μάθησης, αλλά και σηματοδοτεί μια διαδικασία που ενισχύει την αυτοπεποίθηση των ίδιων των παιδιών, την ενθάρρυνση των οικογενειών, την ικανοποίηση του/της εκπαιδευτικού από το έργο του/της, ενώ ταυτόχρονα θέτει τις βάσεις για την ανάπτυξη εσωτερικών κινήτρων και τη διαμόρφωση βραχυπρόθεσμων και μακροπρόθεσμων μαθησιακών στόχων και εκπαιδευτικών σχεδιασμών. Οι νηπιαγωγοί αναμένεται να δώσουν την ευκαιρία στα παιδιά να δείξουν τι έχουν κατακτήσει με ποικίλους τρόπους και αξιοποιώντας τα διάφορα μαθησιακά πλαίσια στο νηπιαγωγείο.

γ) Σχεδιασμός δραστηριοτήτων και μαθησιακών εμπειριών: Το βασικό ερώτημα είναι ποιες δραστηριότητες και μαθησιακές εμπειρίες θα βοηθήσουν τα παιδιά να αναπτύξουν τις ικανότητες που έχουν προσδιοριστεί ως βασικές για να κατακτηθούν στο πρώτο στάδιο. Οι εκπαιδευτικοί θα πρέπει να βρουν τη χρυσή τομή ανάμεσα: στο ποιες μαθησιακές εμπειρίες εμπλέκουν ενεργά και δυναμικά τα παιδιά στη μαθησιακή διαδικασία, στο τι είναι αποτελεσματικό για την κατάκτηση των συγκεκριμένων κάθε φορά ικανοτήτων και στο τι βοηθά τα παιδιά να δείξουν αυτά που έχουν κατακτήσει αβίαστα σε αυθεντικές καταστάσεις μάθησης.

ΘΕΜΑΤΙΚΑ ΠΕΔΙΑ

✓ Το περιεχόμενο της μάθησης στο νηπιαγωγείο οργανώνεται **σε τέσσερα (4) Θεματικά Πεδία** στη βάση της ολιστικής προσέγγισης της μάθησης, με στόχο την ανάδειξη των διεπιστημονικών συνδέσεων και την ενίσχυση της διαθεματικής ενιαιοποίησης.

Επιπλέον οι ικανότητες του 21ου αιώνα βρίσκονται στον πυρήνα του Προγράμματος Σπουδών του νηπιαγωγείου και διατρέχουν όλα τα Θεματικά Πεδία και τις Θεματικές Ενότητές του.

ΘΕΜΑΤΙΚΑ ΠΕΔΙΑ

Η έννοια της ικανότητας στο Πρόγραμμα Σπουδών του νηπιαγωγείου χρησιμοποιείται ταυτόσημα με την έννοια της επάρκειας και αντιμετωπίζεται ως μία δυναμική διαδικασία, η οποία περιλαμβάνει την επιλογή, την ενεργοποίηση και τον συντονισμό ενός συνδυασμού

- γνώσεων,
- στάσεων
- δεξιοτήτων,

που απαιτούνται προκειμένου τα παιδιά να ανταποκρίνονται αποτελεσματικά στις μαθησιακές προκλήσεις. Συγκεκριμένα:

ΘΕΜΑΤΙΚΑ ΠΕΔΙΑ

Συγκεκριμένα:

- α) Οι γνώσεις περιγράφουν το «τι» της μάθησης και προσδιορίζονται ως μία σειρά εδραιωμένων γενικότερων και ειδικότερων γνωστικών στοιχείων, ιδεών, εννοιών, θεωριών, σχημάτων, γεγονότων, δεδομένων και πληροφοριών, που πρέπει να οικοδομηθούν και να κατακτηθούν προκειμένου τα παιδιά να αναγνωρίζουν και να αντιλαμβάνονται μία συγκεκριμένη περίπτωση, ένα αντικείμενο ή μία κατάσταση.
- β) Οι δεξιότητες περιγράφουν το «πώς» της μάθησης και αποτελούν ένα σύνολο επιμέρους διακριτών μονάδων ενέργειας ή συμπεριφοράς που συνάγονται από τις αντίστοιχες γνώσεις και εφαρμόζονται με έναν οργανωμένο και δυναμικό τρόπο σε κάθε συνθήκη.
- γ) Οι στάσεις περιγράφουν το «γιατί» της μάθησης και αντιστοιχούν σε προδιαθέσεις, τάσεις, συναισθήματα, αξίες, νοητικές συνήθειες, νοοτροπίες και μορφές συμπεριφοράς που απαιτούν χρόνο και συστηματικότητα προκειμένου να εδραιωθούν και να διαμορφώσουν τον συνολικό προσανατολισμό και την ανταπόκριση των παιδιών σε διαφορετικά πλαίσια και καταστάσεις.

ΘΕΜΑΤΙΚΑ ΠΕΔΙΑ

Στο μοντέλο που υιοθετείται στο Πρόγραμμα Σπουδών προτείνεται μια εργαλειοθήκη τεσσάρων (4) υποδοχών, σε καθεμία από τις οποίες εμπεριέχονται τρεις (3) κατηγορίες βασικών ικανοτήτων. Οι κατηγορίες ικανοτήτων οι οποίες περιλαμβάνονται στις επιμέρους υποδοχές δεν είναι αμοιβαία αποκλειόμενες, αλλά αλληλοσυνδέονται, έτσι, ώστε να μπορούν να εφαρμοστούν σε πολλούς και διαφορετικούς συνδυασμούς, εξυπηρετώντας τη μαθησιακή διαδικασία:

- α) **εργαλεία σκέψης:** 1. κριτική σκέψη, 2. δημιουργικότητα, 3. επίλυση προβλήματος και στοχαστική λήψη αποφάσεων
- β) **εργαλεία επιστήμης και τεχνολογίας:** 1. καινοτομία, 2. υπολογιστική σκέψη, 3. σχεδιαστική και κατασκευαστική ικανότητα
- γ) **εργαλεία ζωής:** 1. προσωπική ενδυνάμωση και κοινωνική ευθυ.νη, 2. ιδιότητα του πολίτη, 3. ευελιξία, προσαρμοστικότητα και ανθεκτικότητα
- δ) **εργαλεία μάθησης:** 1. επικοινωνία, 2. συνεργασία, 3. μαθαίνω πώς να μαθαίνω – μεταγνώση.

ΘΕΜΑΤΙΚΑ ΠΕΔΙΑ

Οι ικανότητες της εργαλειοθήκης είναι εγκάρσιες και διαθεματικές και αναπτύσσονται σε όλα τα μαθησιακά πλαίσια λειτουργώντας συμπληρωματικά για την ολόπλευρη ανάπτυξη των παιδιών και ενισχυτικά για το ρόλο τους ως πολιτών του έθνους και του κόσμου. Το περιεχόμενο της μάθησης οργανώνεται σε τέσσερα (4) Θεματικά Πεδία και στις Θεματικές Ενότητες που αυτά περιλαμβάνουν.

A ΘΕΜΑΤΙΚΟ ΠΕΔΙΟ:

- **Γλώσσα**
- **Τεχνολογίες της Πληροφορίας και των Επικοινωνιών (ΤΠΕ).**

Η Θεματική Ενότητα Γλώσσα εστιάζει στην ανάπτυξη βασικών ικανοτήτων για την προφορική, γραπτή και πολυγλωσσική επικοινωνία, οι οποίες κρίνονται σημαντικές για την αποτελεσματική συμμετοχή των παιδιών στα διάφορα πεδία δράσης τους στο σχολικό και ευρύτερο κοινωνικοπολιτισμικό περιβάλλον και αποτελούν προϋπόθεση για την αποτελεσματική μάθηση σε σχέση με όλες τις άλλες Θεματικές Ενότητες.

ΘΕΜΑΤΙΚΑ ΠΕΔΙΑ

Οι ικανότητες της εργαλειοθήκης είναι εγκάρσιες και διαθεματικές και αναπτύσσονται σε όλα τα μαθησιακά πλαίσια λειτουργώντας συμπληρωματικά για την ολόπλευρη ανάπτυξη των παιδιών και ενισχυτικά για το ρόλο τους ως πολιτών του έθνους και του κόσμου. Το περιεχόμενο της μάθησης οργανώνεται σε τέσσερα (4) Θεματικά Πεδία και στις Θεματικές Ενότητες που αυτά περιλαμβάνουν.

A ΘΕΜΑΤΙΚΟ ΠΕΔΙΟ:

- **Γλώσσα**
- **Τεχνολογίες της Πληροφορίας και των Επικοινωνιών (ΤΠΕ).**

Η Θεματική Ενότητα Γλώσσα εστιάζει στην ανάπτυξη βασικών ικανοτήτων για την προφορική, γραπτή και πολυγλωσσική επικοινωνία, οι οποίες κρίνονται σημαντικές για την αποτελεσματική συμμετοχή των παιδιών στα διάφορα πεδία δράσης τους στο σχολικό και ευρύτερο κοινωνικοπολιτισμικό περιβάλλον και αποτελούν προϋπόθεση για την αποτελεσματική μάθηση σε σχέση με όλες τις άλλες Θεματικές Ενότητες.

ΘΕΜΑΤΙΚΑ ΠΕΔΙΑ

Γνώσεις	Δεξιότητες	Στάσεις
- μέσα και τρόποι μετάδοσης νοήματος-πληροφορίας, - πολλαπλές όψεις των προθέσεων πίσω από τα νοήματα-πληροφορίες, - σκέψεις και συναισθήματα που δημιουργούν τα κείμενα στους αποδέκτες, - το πλαίσιο και η συνθήκη επικοινωνίας διαμορφώνουν το είδος και τη μορφή του κειμένου που θα παραχθεί.	- εστιασμένη αναζήτηση ανάλογα με το είδος της πληροφορίας, - επιλογή, ανάλυση και σύνθεση πληροφοριών για την κατανόηση και την παραγωγή νοήματος, - χρήση κατάλληλων εργαλείων και μέσων για δημιουργική έκφραση και αποτελεσματική επικοινωνία νοημάτων, - προσαρμογή της επικοινωνίας ανάλογα με το πλαίσιο και τις συνθήκες που τη διαμορφώνουν.	- κριτική αντιμετώπιση της πληροφορίας, - διάθεση εξοικείωσης με διάφορα επικοινωνιακά εργαλεία και εκφραστικά μέσα για την ενίσχυση της ικανότητας κατανόησης και αποτελεσματικής μετάδοσης των νοημάτων, - ωφέλιμη και βέλτιστη χρήση των εργαλείων και των μέσων παραγωγής και επικοινωνίας νοήματος, - σημασία των πολιτισμικών αξιών στα κείμενα σε σχέση με τον σκοπό της επικοινωνίας.

ΘΕΜΑΤΙΚΑ ΠΕΔΙΑ

B. ΘΕΜΑΤΙΚΟ ΠΕΔΙΟ: ΠΑΙΔΙ ΕΑΥΤΟΣ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΑ

- Προσωπική και κοινωνικοσυναισθηματική ανάπτυξη
- Κοινωνικές επιστήμες

Το Θεματικό Πεδίο Παιδί, Εαυτός και Κοινωνία δημιουργεί τις προϋποθέσεις, ώστε τα παιδιά να αντιληφθούν τις συνδέσεις ανάμεσα στον εαυτό τους και στους άλλους, τα διάφορα επίπεδα της κοινωνικής οργάνωσης και το πλαίσιο της καθημερινής εμπειρίας. Προάγει την επεξεργασία ζητημάτων που το απασχολούν σε σχέση με την προσωπική ανάπτυξη και τη δράση τους, ατομική και συλλογική, ώστε να είναι σε θέση να θέτουν στόχους που αποσκοπούν στην αειφόρο ανάπτυξη, την προσωπική, κοινωνική και περιβαλλοντική συνειδητοποίηση και την ευημερία.

ΘΕΜΑΤΙΚΑ ΠΕΔΙΑ

Γνώσεις	Δεξιότητες	Στάσεις
- προσωπικά, κοινωνικά και πολιτισμικά χαρακτηριστικά και συμβάσεις, - ατομικές επιλογές και αντίκτυπος στο περιβάλλον, κοινωνικό και φυσικό, - συναισθηματικός κόσμος και συμπεριφορά, - κοινωνική οργάνωση και διαδικασίες λήψης αποφάσεων.	- διερεύνηση και καταγραφή παραγόντων που διαμορφώνουν την ατομική και κοινωνικοπολιτισμική εμπειρία, - επιλογή κατάλληλων τρόπων επικοινωνίας και προσαρμογή της συμπεριφοράς, - συγκριτική διερεύνηση κοινωνικών καταστάσεων και περιβαλλοντικών φαινομένων που συνδέονται με την ανθρώπινη δραστηριότητα, - διατύπωση προτάσεων για την επίλυση ζητημάτων που αφορούν το άτομο και την ομάδα, - λήψη αποφάσεων και υπεύθυνη συμπεριφορά.	- κατανόηση του εαυτού και σημασία θετικής αλληλεπίδρασης με τους άλλους, - αντιμετώπιση της διαφορετικότητας ως πλεονέκτημα για την προσωπική και κοινωνική ανάπτυξη, - ανάπτυξη πανανθρώπινων αξιών, όπως ελευθερία, ειρήνη, υπευθυνότητα, σεβασμός, αλληλεγγύη, - εκτίμηση της σημασίας της ιστορικής εξέλιξης ως βάση για τη μελλοντική πορεία σε ατομικό και συλλογικό επίπεδο, - υπεύθυνη στάση απέναντι στα προβλήματα και εφαρμογή δημοκρατικών διαδικασιών στις αποφάσεις, - κριτική στάση και ενεργός δράση για την αειφόρο ανάπτυξη.

ΘΕΜΑΤΙΚΑ ΠΕΔΙΑ

Γ. ΘΕΜΑΤΙΚΟ ΠΕΔΙΟ: ΠΑΙΔΙ ΚΑΙ ΘΕΤΙΚΕΣ ΕΠΙΣΤΗΜΕΣ

- Μαθηματικά
- Φυσικές επιστήμες
- Τεχνολογία κατασκευών

Στο πλαίσιο της διερευνητικής μάθησης οδηγούνται σταδιακά στη συστηματοποίηση της σκέψης, καθώς επεξεργάζονται έννοιες και μεθόδους των επιστημών μέσα από καθημερινές καταστάσεις και προβλήματα που καλούνται να επιλύσουν.

ΘΕΜΑΤΙΚΑ ΠΕΔΙΑ

Γνώσεις	Δεξιότητες	Στάσεις
- έννοιες του χώρου και του χρόνου ως σύστημα, - έννοιες των αριθμών, - μετρήσεις, - φυσικά φαινόμενα, - ζωντανοί οργανισμοί, - χαρακτηριστικά και ιδιότητες υλικών σωμάτων, - Γη, πλανήτες και διάστημα, - σύγχρονα και παραδοσιακά εργαλεία, - τεχνολογικά επιτεύγματα, ανακαλύψεις και επιστήμονες.	- επιλογή και χρήση κατάλληλου εξειδικευμένου λεξιλογίου, - παρατήρηση φαινομένων φυσικού και τεχνητού κόσμου, - συλλογή, ανάλυση, ερμηνεία και παρουσίαση δεδομένων με πολλαπλές μορφές, - διατύπωση και έλεγχος υποθέσεων, - δημιουργία συνδέσεων ποσοτικής, ποιοτικής και αιτιώδους σχέσης, - επιλογή βέλτιστης λύσης και διατύπωση συμπερασμάτων, - ταξινόμηση και χειρισμός απλών εργαλείων, - επίλυση κατασκευαστικών προβλημάτων.	- συνειδητοποίηση της θετικής συμβολής των επιστημών στην καθημερινή ζωή των ανθρώπων, - αξιοποίηση της επιστημονικής γνώσης για την κατανόηση του φυσικού, τεχνολογικού και κοινωνικού κόσμου, - εκτίμηση της συνεισφοράς των πολιτισμών στην εξέλιξη των επιστημών, - θετική στάση και υπεύθυνη δράση απέναντι στο περιβάλλον, - προβληματισμός σε σχέση με αρνητικές συνέπειες ή αρνητική/κακή χρήση της επιστήμης και των επιτευγμάτων της.

ΘΕΜΑΤΙΚΑ ΠΕΔΙΑ

Δ. ΘΕΜΑΤΙΚΟ ΠΕΔΙΟ: ΠΑΙΔΙ ΣΩΜΑ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ & ΕΚΦΡΑΣΗ

- Κινητική αγωγή
- Τέχνες

Το ανθρώπινο σώμα και η κίνηση εμπλέκονται σε ποικίλες ψυχοκινητικές και καλλιτεχνικές εμπειρίες που παρέχουν στα παιδιά τα εργαλεία και τα μέσα να επεξεργαστούν τον κόσμο και να εκφράσουν τις ιδέες και τα συναισθήματά τους, επενεργώντας στο περιβάλλον με εναλλακτικούς, ευφάνταστους και δημιουργικούς τρόπους.

ΘΕΜΑΤΙΚΑ ΠΕΔΙΑ

Γνώσεις	Δεξιότητες	Στάσεις
- υλικά και μέσα κίνησης και καλλιτεχνικής δημιουργίας, - στοιχεία αρμονίας, αναλογίας, σύνθεσης, εκτέλεσης, ισορροπίας και ρυθμού, - τεχνικές έκφρασης και δημιουργικής αναπαράστασης, - μορφές σωματικής, εικαστικής, θεατρικής και μουσικής δράσης σε σχέση με το ιστορικό, κοινωνικό και πολιτισμικό πλαίσιο.	- πειραματισμός με πρωτότυπα υλικά, φόρμες, εργαλεία και τεχνοτροπίες, - εξαγωγή συμπερασμάτων που αφορούν τους σκοπούς και τις λειτουργίες της τέχνης και του αθλητισμού, - επεξεργασία και κατανόηση τοπικών και οικουμενικών ζητημάτων μέσω της κίνησης και των αισθήσεων, - καλλιτεχνική δημιουργία, σωματική ενέργεια και δράση για την επίτευξη κοινωνικών αλλαγών.	- η κινητική και αισθητική εμπειρία ως μαθησιακή ευκαιρία προς έναν ιδιαίτερο τρόπο σκέψης και στάση ζωής, - ευαισθησία και απόκριση απέναντι στη φυσική και πνευματική ευεξία, - ομαδικότητα και συνεργασία για την οργάνωση αθλητικών και καλλιτεχνικών δράσεων και εκδηλώσεων, - εκτίμηση της φυσικής και πολιτιστικής δράσης σε τοπικό, εθνικό και παγκόσμιο επίπεδο.

Συγκεντρωτική Απεικόνιση του Προγράμματος σπουδών

Θεματικά Πεδία	Θεματικές Ενότητες	Θεματικές Υποενότητες		
Α. Παιδί και Επικοινωνία	Α.1 Γλώσσα	Α.1.1 Προφορική Επικοινωνία	Α.1.2 Γραπτή Επικοινωνία	Α.1.3 Πολυγλωσσική Επικοινωνία
	Α.2 ΤΠΕ	Α.2.1 Γνωριμία και Επικοινωνία με τις ΤΠΕ	Α.2.2 Ανακάλυψη, Προγραμματισμός και Ψηφιακό Παιχνίδι	Α.2.3 Επεξεργασία της Πληροφορίας και Ψηφιακή Δημιουργία
Β. Παιδί, Εαυτός και Κοινωνία	Β.1 Προσωπική και Κοινωνικο-συναισθηματική Ανάπτυξη	Β.1.1 Αίσθηση του Εαυτού	Β.1.2 Συναισθηματική Επείγνωση	Β.1.3 Διαπροσωπικές Σχέσεις
	Β.2 Κοινωνικές Επιστήμες	Β.2.1 Ιστορία και Πολιτισμός	Β.2.2 Σχέση με το φυσικό και δομημένο περιβάλλον	Β.2.3 Κοινωνική και οικονομική ζωή
Γ. Παιδί και Θετικές Επιστήμες	Γ.1 Μαθηματικά	Γ.1.1 Γεωμετρία και Μετρήσεις	Γ.1.2 Αριθμοί-Πράξεις και Άλγεβρα	Γ.1.3 Στοιχειώδη Μαθηματικά
	Γ.2 Φυσικές Επιστήμες	Γ.2.1 Ζωντανοί Οργανισμοί	Γ.2.2 Ύλη και Φαινόμενα	Γ.2.3 Γη-Πλανητικό Σύστημα και Διάστημα
	Γ.3 Τεχνολογία Κατασκευών	Γ.3.1 Παραδοσιακά και Σύγχρονα Τεχνολογικά Εργαλεία/Εξοπλισμός και Συνκευές	Γ.3.2 Τεχνολογία των Κατασκευών ως Εργαλείο στην Καθημερινή Ζωή	

Δ. Παιδί, Εώμα, Δημιουργία και Έκφραση	Δ.1 Κινητική Αγωγή	Δ.1.1 Εώμα και Κίνηση	Δ.1.2 Φυσικά Δραστήρια Ζωή	Δ.1.3 Αθλητική-Πολιτιστική Παράδοση και Δημιουργική Κίνηση
	Δ.2 Τέχνες	Δ.2.1 Εικαστικές Τέχνες	Δ.2.1 Θεατρική Τέχνη	Δ.2.3 Μουσική

Σας ευχαριστούμε!